

RAITTIRIIHI 7.3.2019 MUISTIO

Raittirihi pidettiin 7.3.2019 Vuoden Kylässä, Teuro-Kuuslamminlla Teuron kylätalolla. Tällä kertaa kuulimme hankkeiden toiminnasta sekä etsimme hankkeiden hyviä käytänteitä.

Seuraava Raittirihi järjestetään näillä näkymin 3.-4.6.2019 yhteisesti Keski-Suomen hankevetäjien eli Pöllöparlamentin kanssa. Kokouspaikka ja -ohjelma ilmoitetaan heti, kun suunnitelmat ovat selvillä. Tarkoituksena on pitää itse Raittirihi maanantaina 3.6. Tiistaina keskisuomalaiset tutustutetaan hankekohteisiin.

Jukka Matilainen, Metsäkeskus Kehittyvä metsänomistus (Hämeen ELY-keskus)

Hanketta toteutetaan yhteistyössä Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen kanssa ja se toimii Kanta- ja Päijät-Hämeessä vielä vuoden 2019 loppuun. 2,5-vuotinen hanke keskittyy metsänomistuksen sukupolvenvaihdoskysymyksiin.

Hyvä käytäntö:

Järjestettiin tammikuussa Sibeliustalolla juhla metsänomistajille, aiheena oli sukupolvenvaihdosasiat. Paikalle tuli 610 metsänomistajaa. Kutsuja lähti postitse huimat 12000.

Eija Laine, Tammelan kylät Yhteistyöstä elinvoimaa - Tammelan kumppanihanke (LounaPlussa ry)

Pääasiana vahvistaa yhteistyötä kunnan yrittäjien ja yhdistysten kanssa sekä nostaa kylien ja tapahtumien näkyvyyttä. Esille tuodaan myös kylien palveluita ja asuminen on tärkeässä osassa. Kyliltä on ollut muuttoa pois, joten tavoitteena on myös saada uusia kyläläisiä. Tontit liikkuvat hitaasti, omakotitaloja menee puolestaan kivasti kaupaksi.

Hankkeessa on menossa viimeinen vuosi ja yhteistyötä on tehty paljon myös Omalta kylältä Hämeessä -hankeen kanssa. Tammelassa on 12 itsenäistä kylää ja mukaan toimintaan on jo saatu yrittäjiä ja yhteisöjä myös tapahtumia on saatu listoille.

Sivut >> www.kodinpaikka.fi

Hyvä käytäntö:

Kun tehdään tapahtumamarkkinointia, helppo tapa saada näkyvyyttä on tehdä Facebook-tapahtuma. Kun joku kylistä on tehnyt tapahtuman sivulleen, se merkitsee myös Tammelan kylät rinnakkaisjärjestäjäksi, ja tällä keinoin saadaan näkyvyyttä lisättyä ja tietoa leviämään eteenpäin.

Elina Leppänen, Hämeen kylät Omalta kylältä Hämeessä -hanke (Hämeen ELY-keskus)

Hanke päättyy kesällä. Tarkoituksena on uusien kyläpalveluiden kehittäminen.

Keväällä tulossa isompi kampanja, jossa kyläpalveluja ja kylätalojen monikäyttöä tuodaan esille.

Hyvä käytäntö:

Hankkeessa on tehty kyläpalvelusesimerkkejä/-kortteja – esimerkit ovat jo olemassa olevia palveluita, esiintuonnin tarkoituksena on vertaisoppiminen ja -toiminta. Uusien ideoiden keksiminen on vaikeaa kylän sisällä, oma ajatus voi kuitenkin avartua kyläpalvelusesimerkkien avulla ja niiden avulla voidaan jalostaa ja tuottaa myös uusia ideoita. Kortit on tarkoitettu yksinomaan toimijoille avuksi, ei palveluiden markkinointiin.

Välillä vapaaehtoisten on vaikea pysähtyä arvioimaan omaa toimintaansa. Kyläpalvelusesimerkkejä pyydetessä toimijoiden on pitänyt miettiä ja kiteyttää omaa toimintaansa. Samalla on voinut käydä ikään kuin kehityskeskustelua kylätoimijoiden kanssa.

Kirsi Sippola, HAMK

HAMK:lla menossa monta matkailuun liittyvää, hankekartta nähtävissä liitteessä (Hämeen ELY-keskus)

Isona kattohankkeena toimii Let's Go Tavastia -hanke, jossa tehdään tiiviisti yhteistyötä Visit Finlandin ja Hämeen liiton Western Lakeland -hankkeen kanssa. Tarkoituksena on Kanta-Hämeen markkinointi ulkomaalaisille sekä yritysten kansainvälistyminen. Mukaan pääsevät yritykset maksutta, jos yritykseltä löytyy ainakin yksi englanninkielinen sivu nettisivuilta.

Liity myös Matkailun kehitystä Hämeessä -Facebook-ryhmään >>

<https://www.facebook.com/groups/MatkailunKehitystaHameessa/>

Muita tärkeitä sivuja:

<https://gotavastia.fi/fi/>

<https://tavastiaevents.fi/>

Matkailun kannalta tärkeää myös, että Elinvoimaa Hämeeseen ry vetää nyt Kanta-Hämeen matkailuasiasia eteenpäin, veturina Karoliina Frank. Samalla tehdään matkailun ekosysteemityötä Hämeessä. Yhdistykseen voivat liittyä kaikki halukkaat. Työssä on aloittanut myös Jutta Äijälä, joka vetää projektia. Tämä on iso juttu Kanta-Hämeessä, että on saatu toimija matkailuun ja kumppaniksi hankkeillekin.

Hyvä käytäntö:

Yhteinen kuukausittainen matkailutoimijoiden Skype-palaveri, jossa lyhyesti käydään läpi, mitä kenelläkin on menossa. Mukaan ja ehkä myös asian vetäjäksi tulee nyt myös Elinvoimaa Hämeeseen ry.

Muut HAMK:n matkailuhankkeet:

Vikke – virtuaalinen kulttuurihanke, vetäjän Outi Mertamo

Tavastia Blueways, vetäjänä Mika Soramäki

DigiTrail, vetäjänä Heidi Kerkola

Päättäneistä Matkalla kasvuun, KK Tavastian ja HAMK:n yhteinen matkailuhanke

Uutta hanketta suunnitellaan KK Tavastian kanssa, joka keskittyy hyvinvointi- ja ruokamatkailun kehittämiseen.

Maria Kivijärvi, Tammelan 4H-yhdistys, hankekumppanina Hanna Uosukainen

Elävä metsä -hanke (LounaPlussa ry)

Hanke alkoi tammikuussa ja tavoitteena on tehdä metsä- ja luontoammateista helpommin lähestyttäviä ja tuttuja lapsille ja nuorille. Tammelassa on paljon metsää ja mahdollisuuksia tehdä työtä ja harrastaa.

Hankkeessa on jo tehty kysely peruskoululaisille, josta saatiin hyvä määrä vastauksia, yläkoululaisia vastaajista oli noin 50 prosenttia, mikä on hieno luku. Vastausten perusteella suunnitellaan mm tulevia tapahtumia.

Tulossa on ainakin 11.5.2019 majanrakennuspäivät alakoululaisilla ja perheille, kuvakisaa somessa kesällä Parasta metsässä -teemalla.

Hyvä käytäntö:

”Tiedotus epäonnistuu aina paitsi sattumalta.” Projektia tehdään muun työn ohella, joten kumppaneiden on todella tärkeää tiedottaa toisilleen tehdyistä asioista, jotta molemmat pysyvät tietoisina tapahtumista. viikoittainen puhelinpalaveri on tärkeässä osassa, lisäksi yhteistyökumppaneille tiedotetaan uutiskirjeessä, mitä on meneillään.

Myös hankkeen visuaalisuus on tärkeää ja hankkeella on hyvä olla yhtenäinen visuaalinen ilme, joka suunnitellaan jo hankkeen alkuvaiheessa. Sama ilme näkyy joka paikassa ja tuo yhtenäisyyttä viestiin.

Henna Pirkonen, Joonas Karhinen, Päijänne-Leader ry Maaseudun nykyaika ja tulevaisuuden kansalaisuus Päijät-Hämeessä (Hämeen ELY-keskus)

Hanke alkanut helmikuun alusta. Hanke toimii maaseudulla Päijät-Hämeessä sekä Iitissä ja Pertunmaalla. Hanketta tullaan kutsumaan ja esittelemään nimellä Heimohautomo.

Hankkeessa tehdään mm. yritysten sparraushautomoita ja autetaan yhteisöjä kylillä. Samalla pengotaan, mitä kaikkia haasteita yhteisöillä on. Yhteisöllisyys ei ole kuolemassa, sitä voidaan herätellä uusin tavoin.

Esimerkiksi työpajojen avulla paketoidaan vapaaehtoisille erilaisia osallistumispaketteja. Tulevaisuuden talkootyö voi olla pop up -osallisuutta tai toimia vaikkapa vapaaehtoistyöpankin kautta. Ihmiset eivät halua sitoutua välttämättä pitkäksi aikaa ja näin saataisiin myös nuoria, vapaa-ajan asukkaita tai kaupunkilaisia tutustumaan kyliin, jos voivat osallistua lyhyisiin talkoisiin tai tapahtumien tekemiseen.

Hankkeessa panostetaan myös visuaalisuuteen sekä tiedotukseen.

Henna Pirkonen, Päijät-Hämeen kylät Kyläralli-hanke (alueen Leader-ryhmät)

Kyläralli-hankkeessa luodaan konseptia/käsikirjaa Kyläralli-tapahtumasta. Hanketta hallinnoi Kymenlaakson kylät ja mukana ovat myös Päijät-Hämeen sekä Uudenmaan kylät.

Kyläralli tullaan toteuttamaan kolmessa maakunnassa Avoimet kylät -päivänä kesäkuussa. Kylärallin aikana toteutetaan ikää kuin erikoiskokeita, joihin ihmiset pääsevät tutustumaan. Näistä kokeista saa myös pisteitä, joiden avulla Kylärallin voittajasta päästään selvyteen. Myös tyyli ratkaisee.

Kun konsepti kootaan käsikirjaksi, sitä voidaan monistaa ja hyödyntää pienissä ja isoissa tapahtumissa.

Päivämäärä tiedoksi kaikille: 8.6.2019 Avoimet kylät

Maiju Puranen, Päijänne-Leader ry

Elinkeinokalatalouden tulevaisuus Sisä-Suomessa -esiselvityshanke (Sisä-Suomen kalatalousryhmä)

Hankkeessa halutaan selvittää, voitaisiinko käynnistää ns. mestari-kisälli-toiminta kalastajille. Kaupalliset kalastajat ovat jo iäkästä väkeä ja nyt haluttaisiin turvata se, että kalaa saadaan jatkossakin kaupasta. Myös uusia kalastajia tarvitaan alalle.

Esiselvityshankkeessa mm. haastatellaan kalastajia ja selvitetään, löytyisikö sieltä mestareita. Kaupallinen kalastaja voisi ottaa oppipojan lyhyeksi ajaksi oppiinsa, jotta erilaiset kalastusmuodot tulisivat tutuksi oppipojalle. Tarkoituksena on löytyä noin kymmenen mestari-kisälli-paria ja jos nämä löydetään, perustetaan oikea hanke, jonka avulla toiminta voidaan käynnistää.

Kisällieiksi etsitään varsinkin syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, joita koulun penkki ei välttämättä kiinnosta ja jotka voisivat hyötyä suoran ammatin saamisesta ja oikeasta tekemisestä.

Elina Sorvali, Hattulan kunta

Yhdistykset yhdessä -hanke (Linnaseutu ry)

Yhdistykset yhdessä -hanke on juuri alkanut Hattulan kunnan hallinnoima hanke. Tarkoituksena on selvittää ja ideoida, mitä kaikkea alueen yhdistykset voisivat tuottaa itse ja toisaalta mitä kunta voisi ostaa yhdistyksiltä.

Jenni Kivinen, Proagria EteläSuomi

ELINA II Elinvoimainen maatila -hanke

Toinen kolmivuotinen hanke nyt menossa. Hankkeen kohderyhmänä ovat kaikki maatilayritykset, jotka toimivat Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pirkanmaan ja Uudenmaan ELY-keskuksien alueilla.

Koulutushankkeen tarkoituksena on parantaa maatilayritysten ja maitotilojen kannattavuutta parantamalla johtamisosaamista. Hankkeessa järjestetään pienryhmätoimintaa, teemapäiviä sekä retkiä.

Hyvä käytäntö:

Yhteistyön tekeminen ja verkostoituminen on tärkeää esimerkiksi tapahtumien osalta yhteistyökumppanien kanssa. Hedelmällistä on ollut toimia yhdessä esim. meijereiden, teurastamojen ja erilaisten yritysten kanssa. Silloin väkeä on saatu hyvin liikkeelle. Lisäksi yritetään kuunnella yrityksiä siitä, millaisia koulutuksia halutaan, millä kanavalla ja miten tietoa saataisiin.

Tarja Salko-Simola, LounaPlussa ry

TriPla ja TriPlaamo (ESR)

TriPla toimii Forssan, Hämeenlinnan ja Riihimäen seutukuntien alueella. Se on välityömarkkinahanke, joka tarjoaa työnantajille ja työnhakijoille yksilöllisiä ratkaisuja työllistämiseen ja työllistymiseen liittyvissä asioissa. Hanke toimii tiiviissä yhteistyössä Hämeen TE-toimiston ja alueen kuntien kanssa. Hankkeen käytännön toteutuksesta vastaa LounaPlussa ry yhdessä Hämeen Kylät ry:n kanssa.

Hankeen avulla on saatu yhdistyksille palkattua apukäsiä ja esimerkiksi kylätaloille työntekijöitä. Hanke on toteutunut yli odotusten. Tavoitteena on tukea henkilön työelämään pääsyä, sinne palaamista ja siellä pysymistä.

Uusi hanke Triplaamo alkamassa. Hankkeelle budjetoitu 46 asiakkuutta kuntouttavan työtoiminnan maailmasta. Jokaiselle on tarkoitus tehdä henkilökohtainen työllistymistavoite, tavoitteena oma tulevaisuuden polku.

Hyvä käytäntö:

Näiden hankkeiden kautta Leaderin toimistolle tullut uusia ihmisiä ja ideoitakin, joita on voinut auttaa sitten ehkä jollakin muulla tavalla. Työllistämishankkeella on saatu lisäarvoa toimintaan sekä uusia asiakkuuksia myös Leadereille.

Päivi Tiura-Paavola

ProAgria Etelä-Suomi, HYMY Häme II, Hyvällä yhteistyöllä menestyviä yrityksiä

HYMY II jatkaa HYMYn työtä Kanta- ja Päijät-Hämeessä. Uusi hanke alkoi tämän vuoden alusta ja kohderyhmänä ovat alueen maaseutuyritykset. Tarkoituksena on saada uusia aloittavia yrityksiä maaseutualueille sekä kehittää jo olemassa olevia yrityksiä, tuoda elinvoimaa ja kilpailukykyä.

Hankkeen aikana yrityksille annetaan rahoitusohjausta sekä asiantuntija-apua, tarkoituksena on edistää yrittäjäosaamista ja yritysten liiketoiminnan kehittämistä. Lisäksi pyritään saamaan alulle yritysryhmiä. Hanke voi myös tarjota maksutonta ohjausta ja sparrausta kahdeksan tuntia yhdelle yritykselle, oli se sitten markkinoinnin keittämistä tai investointihankkeen tekemistä.

Palma-hanke, LAMK ja ProAgria Etelä-Suomen yhteishanke, Palvelumuotoilulla uutta liiketoimintaa maaseudulle

PALMA-hanke keskittyy Kanta- ja Päijät-Hämeen matkailu-, ruokapalvelu- ja hyvinvointipalveluyritysten kenttään. Hankkeessa tehdään käyttäjätutkimusta yrityksille sekä järjestetään työpajatoimintaa.

Toiminta on kaikille avointa. Tarkoituksena on saada palvelumuotoilumalli visuaaliseen muotoon. Hanke päättyy tämän vuoden lopussa.

Hyvä käytäntö:

Yhteistyön merkitys on suuri esimerkiksi silloin, kun järjestetään jotakin ja väkeä pitäisi saada paikalle. Mitään ei kannata tehdä yksin, vaan yhdessä esimerkiksi muiden hankkeiden kanssa ja samalla saadaan kalenterit järjeistettyä.

Vinkkinä myös käytäntöön otetut sähköiset viestintävälineet asiakastyössä. Yrittäjiä tavattaessa voidaan säästää matka-aikaa, jos ollaan yhteydessä esimerkiksi Skypen tms. kanssa.

Johanna Henttinen, Linnaseutu ry

Ajan patina - aikansa matkalla (Linnaseutu ry)

Kylä- ja kotiseututoiminnan hanke, joka pureutuu historiaan ja kulttuuriin. Hankkeessa järjestetään lukuisia tilaisuuksia, näyttelyitä ja tapahtumia. Esimerkkeinä kahvihetki entisajan perinteiden mukaisesti, juhannuksen vietto vanhan ajan tyyliin markkinoilla, lasten perinnepäivät, puutarhaluennot, nalle-päivä ja kekrin vietto. Yksi paljon julkisuutta saanut tapahtuma on ollut joulun vietto vanhaan tyyliin, jossa kotiseutumuseoon on rakennettu kuusijuhlaa ja vanhan ajan joulun perinteitä.

Tulossa on tänä vuonna vielä esimerkiksi pääsiäisen päiväkahvit, seminaari enteistä ja uskomuksista ja kesää vietetään pula-ajan merkeissä.

Hyvä käytäntö:

Yksinkertainen on kaikista parasta, lapsille toimii esimerkiksi kahvin jauhaminen, hernepusmien heittäminen, aikuiset puolestaan tulevat muistelemaan vanhaa aikaa. Autenttisuus ja tietynlainen aikamatka entisajan arkielämään kiinnostaa.

Tuula Kallioinen ja Elina Hujanen, LounaPlussa ry

LounaPlussa rahoittanut noin 50 hanketta, mukana myös kolme teemahanketta. Tällä hetkellä neljäs teemahankehaku auki. Lisäksi on kehitetty nuorisopuolta, kun tammelalaisille ja forssalaisille pidettiin yrittäjyysvalmennusta.

Mansikki tulossa jälleen kuudetta kertaa 7.9.2019 Jokioisille. Leader-hankkeena lähtenyt tapahtuma on jo alueella ilmiö.

Hyvä käytäntö:

Kannattaa käydä tutustumassa, mitä ”rajan” toisella puolella tehdään eli tutustua myös esim. ESR-rahoitukseen. Muistutuksena myös, että hankkeen toimien todentamisen välineenä voivat toimia myös kuvat.

Huikkea esimerkki kehittämishankkeesta ja sen vaikuttavuudesta ja konkretiasta on Forssan yrityskehityksen elokuvapaikkahanke. Hankkeen avulla saatiin Forssa ihan oikea elokuva kuvaukseen. tuo työtä ja elinvoimaa alueelle.

Esko Pietari, EMO ry

Menossa teemahanke, jossa on 30 alahanketta. Lisäksi Leader Ykkösakselin kansa Nuoret mukaan -hanke, jossa yritetään saada nuoria aktivoitumaan mukaan toimintaan sekä selvitetään nuoriso-Leaderin käyttöä. Mukana on myös kv-osio.

Anu Taipale, Päijänne-Leader ry

Hyvä käytäntö:

Panostakaa rekrytointiin! Yhdellä rekrytointikierroksella Päijänne-Leader sai töihin kaksi ihmistä, vaikkakin eri hankkeisiin

Jussi Pakari, Linnaseutu ry

Hankkeita noin 90 hanketta sekä kaksi teemahanketta (noin 25 alahanketta).

Hyvä käytäntö:

Vinkki Leader-rahoitteisille hankkeille: vaikka Leader-ryhmät eivät ota vastaan maksuhakemuksia, kehoitetaan silti ottamaan maksuhakemusta tehdessä yhteyttä ehdottomasti Leader-ryhmään ennen lähetä-hakemuksen painamista. Muutoin käsittely saattaa pienenkin puutoksen takia viivästyä. Hankkeet, jotka ovat yhteydessä ryhmään, saavat päätöksen nopeammin ja rahat tilille.